

Rheiniläinen kapitalismi ja työn digitalisaatio Saksassa

Digitale Industrie, algorithmische Arbeit, kulturelle Transformation.
Interdisziplinäre Perspektiven auf die ökonomische, politische und gesellschaftliche Verhandlung
von Digitalisierung und zukünftiger Arbeit –[konferenssi](#)

4.-6.10.2018, Bonn, Friedrich Ebert Stiftung

Kirj. **Henri Aaltonen**, Helsingin yliopisto

Rheinin kapitalismi tarkoittaa Saksassa samaa kuin korporatiivinen yhteistyökaptalismi, jossa yhteiskunnan eri toimijat tekevät yhteistyötä. Friedrich Ebert Stiftung järjesti lokakuussa Bonnissa konferenssin, jossa tarkasteltiin, kuinka digitalisaatio vaikuttaa Rheinin kapitalismiin. Alustatalous, keikkatyö tai työn määrällinen kuin myös laadullinen muutos haastavat perinteistä yhteistoimintamallia. Lisäksi kansalliset ratkaisut joutuvat koetukselle globalisaation vuoksi. Työmarkkinoilla ja työllisyyden hoidossa on otettava huomioon EU-taso ja globaalitaso.

Saksassa on halua jatkaa neuvottelua eri toimijoiden välillä ja näin saada kokonaisvaltaisempia ratkaisuja työmarkkinoilla myös digitalisaation aikana. Vastuu on kaikilla neuvotteluosapuolilla.

Konferenssissa nousi esiin vakava huoli työn vähenemisestä robotisaation ja digitalisaation vaikutuksesta. On kuitenkin epäselvää, mitä tarkoitetaan työn vähenemisellä: onko se todellista työn määrän vähenemistä (työtuntien, työpaikkojen vai ammattien) tai onko kyse työn laadullisesta muutoksesta? Ovatko työsuhteet alustan kautta sovittavia ns. keikkatöitä, työosuuskuntien kautta tapahtuvaa työtä, osa-aikaisuutta, joustavaa työtä vai kaikkia edellä mainittuja työn muotoja?

Saksassa on käynnissä valtaisa keskustelu mitä halutaan työmarkkinoilta ja työttömyyden hoidosta. Keskeisiä kysymyksiä ovat, miten työttömät saadaan takaisin työmarkkinoille, erityisesti sosiaalisille työmarkkinoille. Sosiaalinen työmarkkina on tarkoitettu niille työntekijöille ja työttömille, joilla on vaikeuksia päästä mukaan avoimille työmarkkinoille.

Olellainen kysymys on myös se, mikä on yhteiskunnan vastuu digitalisaatiosta ja sen vaikutuksista eri aloille. Onko syytä ottaa uudet teknologiat käyttöön ensimmäisten joukossa ja toivoa, että niistä saadaan taloudellista etua suhteessa muihin maihin? Jos näin menetellään, uskotaanko myös siihen, että kaikki käyttäjät pääsevät teknologiseen murrokseen pääsevät mukaan? Entä jos kaikki eivät osaa käyttää uutta teknologiaa?

Toinen lähestymistapa on kysyä, mikä on yksilön vastuu ottaa uusia teknologioita vastaan arjessa. Miten voimme varmistua, että yhteiskunnan jäsenet (loppukäyttäjät) pääsevät mukaan digitalisaatioon ja tuntevat olevansa uuden teknologian herroja eivätkä sen palvelijoita. Tunne osallisuudesta sekä kuulluksi tulemisesta liittyy myös digitalisaatioon.

Seminaari herätti myös pohtimaan, onko digitalisaatiossa kyse itse itseänsä toteuttavasta manifestista? Tällä tarkoitan, että kun todetaan muutoksen tulevan (alustatalous, keikkatyö, työosuuskunnat), niin tuleeko edellä kuvattu muutos niin kuin on kerrottu vai voimmeko aktiivisina yhteiskunnan jäseninä vaikuttaa digiloikan ehdottomuuksiin - varsinkin jos ne ovat selkeästi todennettavissa heikommiksi kuin nykyiset ratkaisut.